

Nr 7.

Utlåtande med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse i vissa fall från betalningsskyldighet till kronan.

I en till riksdagen den 29 december 1949 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 30, angående befrielse i vissa fall från betalningsskyldighet till kronan har Kungl. Maj:t under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen att bifalla de under punkterna 1—3 här nedan omförmälda förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Beträffande utredningen i dessa ärenden får utskottet, i den mån ej där för närmare redogöres i det följande, hänvisa till statsrådsprotokollet.

1:o.

Enligt arrendekontrakt den 23 september 1934 upplät Kungl. Maj:t och kronan till Lars Erik Eriksson på arrende från den 14 mars 1935 till den 14 mars 1945 arrendelotten Kallön å kronoparken Högsbogen i Bålinge socken mot en årlig avgäld av 300 kronor. Arrendekontraktet förnyades sedermera för ett år i sänder intill den 14 mars 1949 och arrendeavgälden höjdes till 350 kronor från och med den 14 mars 1946. Vid laga av- och tillträdes-syn den 24 november 1948 å arrendelotten påfördes Eriksson, efter avdrag av honom tillerkänd ersättning å 552 kronor, ett bristbelopp å 2 237 kronor 40 öre för ökad husröta.

I en av *domänstyrelsen* med eget yttrande den 24 november 1949 överlämnad skrift har Eriksson anhållit, att kronans förenämnda fordran måtte avskrivas, när han vore medellös.

Vederbörande landsfiskal har på framställning av domänstyrelsen verkställt utredning i ärendet. Av utredningen framgår, bland annat, att Eriksson och hans hustru, födda år 1882 resp. 1876, sakna tillgångar samt att Eriksson på grund av ålder och invaliditet är oförmögen till sådant arbete, som kan erbjudas i hemorten.

Domänstyrelsen och *statskontoret* biträda Erikssons framställning.

Departementschefen tillstyrker likaledes, att Eriksson skall befrias från skyldigheten att till kronan utgiva det honom påförda bristbeloppet.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot förevarande framställning och hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att Erikssons skuld till kronan å 2 237 kronor 40 öre för ökad husröta avskrives.

2:o.

Enligt arrendekontrakt den 10 mars 1932 upplät Kungl. Maj:t och kronan arrendegården Krogstorp under kronoegendomen $3\frac{1}{4}$ mantal Munstorp i Skånings-Åsaka och Istrums socknar till den 14 mars 1937 till Knut Larsson mot ett årligt arrende av 650 kronor och under villkor bland annat, att arrendatorn skulle svara för erläggandet av alla från egendomen utgående skatter och onera, utom fastighetsskatten. För fullgörandet av Knut Larssons skyldigheter enligt arrendekontraktet tecknades borgen av makarna J. W. Larsson och Amanda Larsson i Krogstorp.

Genom utslag den 12 januari 1939 förpliktade Skånings och Valle tingslags häradsrätt Knut Larsson och hans borgensmän att gemensamt eller verkendera bäst gälda gitte till Kungl. Maj:t och kronan utgiva arrendavgift för tiden 14 mars 1935—14 mars 1937 ävensom av kronan förskjuten vägs katt med sammanlagt 1 415 kronor 17 öre jämte sex procent ränta å 650 kronor från den 14 mars 1936 och å 650 kronor från den 14 mars 1937 samt fem procent ränta å 115 kronor 17 öre från den 19 december 1938, allt tills betalning skedde. Svarandena skulle likaledes solidariskt ersätta kronans rättegångskostnader med sammanlagt 39 kronor 50 öre.

I en av *domänstyrelsen* jämte eget yttrande den 2 juli 1949 överlämnad ansökan har Knut Larsson anhållit, att han måtte befrias från all vidare betalningsskyldighet på grund av förenämnda utslag mot det att han till domänstyrelsen kontant inbetalade ett belopp av 300 kronor. Knut Larsson har därvid anfört, bland annat, att han själv icke haft någon som helst nytta av ifrågavarande arrendecavtal. Han hade nämligen av obetänksamhet ingått detta för att hjälpa en broder, som dittills brukat egendomen men vid tillfället varit försatt i konkurs.

Av handlingarna i ärendet framgår, att såväl Knut Larsson som J. W. Larsson och Amanda Larsson vid upprepade utmättningsförsök befunnits sakna utmättningsbara tillgångar. J. W. Larsson har numera avlidit. Knut Larsson, som är född år 1911, är för närvarande anställd såsom hotellvaktmästare i Lidköping. För år 1948 uppgick hans inkomst av tjänst till 5 020 kronor. Han är gift och har i äktenskapet två barn, födda år 1937 och år 1944.

Domänstyrelsen och *statskontoret* tillstyrka framställningen.

Departementschefen anför.

»Vad i ärendet förekommit synes giva vid handen, att utsikterna att av Knut Larsson eller borgensmannen Amanda Larsson erhålla full likvid för kronans ifrågavarande fordran äro synnerligen ringa. Vid sådant förhållande tillstyrker jag i likhet med statskontoret domänstyrelsens framställning, att såsom full betalning för kronans fordran hos Knut Larsson skall godtagas ett belopp av 300 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämman den tid, inom vilken betalningen skall ha fullgjorts.»

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må medgiva, att Knut Larsson befrias från den betalningsskyldighet till kronan, som åligger honom enligt Skånings och Valle tingslags häradsrätts förut omförmälda utslag den 12 januari 1939, under förutsättning att han inom tid, som Kungl. Maj:t bestämmer, till domänverket inbetalar ett belopp av 300 kronor.

3:o.

År 1927 inköpte Carl Hanson, Tierp, såsom innehavare av firman Tierps såg och kvarn, Carl Hanson, av staten virke för en sammanlagd köpeskillning av 18 599 kronor 45 öre att betalas senast den 15 augusti 1928. För gäldande av köpeskillingen ingingo direktören Axel Strömdahl och köpmannen E. F. Ericson, båda i Stockholm, solidarisk proprieborgen.

I proposition nr 107 till 1938 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att envar av Strömdahl och Ericson finge befrias från vidare betalningsskyldighet till kronan på grund av sin borgen för ifrågavarande virkesköp under förutsättning att han till statsverket inbetalade ett belopp av 2 564 kronor. Å köpeskillingen återstod vid propositionens framläggande såsom oguldet ett belopp av 16 235 kronor 30 öre jämte ränta och ersättning för lagsökningskostnader.

Sedan riksdagen (skr. nr 138/1938) anmält, att riksdagen bifallit propositionen, förordnade Kungl. Maj:t den 8 april 1938 bland annat, att beslutet skulle meddelas domänstyrelsen till kännedom och efterrättelse.

I skrivelse den 24 november 1949 har *domänstyrelsen* upplyst, att Strömdahl, som numera avlidit, erlagt det sålunda bestämda beloppet, 2 564 kronor, samt att Ericson sökt fullgöra sin betalningsskyldighet genom avbetalningar, vilka de senaste åren uppgått till högst 80 kronor per år, men att för Ericson ännu återstode oguldet ett belopp av 1 919 kronor.

Med nyssnämnda skrivelse har domänstyrelsen vidare överlämnat dels en skrift från Ericson med anhållan om befrielse från vidare betalningsskyldighet på grund av hans borgensförbindelse, dels en ansökning av huvudgäldenären Hanson, vari denne anhållit om befrielse från sin betalningsskyldighet mot det att han kontant till kronan erlade 150 kronor.

Av handlingarna i ärendet framgår, att Ericson, som är nära 60 år gammal och gift, åtnjuter pension från Svenska lantmännens riksförbund med 330 kronor i månaden, varjämte han för närvarande har en tillfällig inkomst av 300 kronor månatligen. Hanson, som är född 1882, har en lön av 5 880 kronor om året såsom disponent vid Aktiebolaget Veni läskedrycksmaskin i Stockholm. Han är gift och har fyra barn, det yngsta 20 år gammalt. Barnen äro delvis beroende av fadern för sin försörjning.

Domänstyrelsen tillstyrker framställningen.

Statskontoret anser däremot, att utredningen icke motiverar en så omfattande nedsättning av ersättningsskyldigheten, men föreslår, att Kungl.

Maj:t skall inhämta riksdagens bemyndigande att såsom full likvid godtaga det belopp, som efter förnyad utredning kan finnas skäligt.

Departementschefen anför.

»Såsom domänstyrelsen anført synes det icke finnas någon utsikt att utfå kronans hela resterande fordran hos Ericson och Hanson. Med hänsyn härtill anser jag mig böra i princip biträda styrelsens hemställan, att nämnda gäldenärer mot kontant inbetalning till styrelsen av visst mindre belopp skola befrias från vidare ersättningskyldighet i anledning av ifrågavarande virkesköp. På grund av de i ärendet lämnade uppgifterna angående Ericsons och Hansons ekonomiska förhållanden kan jag dock icke tillstyrka, att detta belopp skall sättas så lågt, som domänstyrelsen föreslagit. Jag är emellertid icke beredd att ange vad som i detta hänseende kan anses såsom skäligt, innan ytterligare utredning verkställts i ärendet. I likhet med statskontoret anser jag därför, att Kungl. Maj:t bör inhämta riksdagens bemyndigande att såsom full likvid för ifrågavarande fordran godtaga det belopp, som Kungl. Maj:t efter förnyad utredning kan finna skäligt. Det torde även få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma den tid, inom vilken betalningen skall ha fullgjorts.»

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts framställning och hemställer alltså, att riksdagen må medgiva, att Ericson och Hanson befrias från vidare betalningskyldighet till kronan i anledning av ifrågavarande virkesköp under förutsättning att till domänverket inom tid, vilken Kungl. Maj:t bestämmer, inbetalas det belopp som Kungl. Maj:t kan finna skäligt.

Stockholm den 28 februari 1950.

På jordbruksutskottets vägnar:

ALLAN ANDERSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar Anderberg, Svedberg, Carl Sundberg, Jon Jonsson, Henry Johansson, Bertil Andersson*, Lars Andersson*, Isaksson och Hugo Osvald*; samt

från andra kammaren: herrar Andersson i Tungelsta, Johnsson i Kastanjegården, Jacobson i Vilhelmina, Antby, Andersson i Hyssna, Haeggblom, Jonsson i Järvsand och Ahlsten, fru Eriksson i Hallstahammar samt herr Svensson i Vä.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.